

Nr 271.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förhöjning av vissa ersättningar enligt lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer; given Stockholms slott den 26 april 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 april 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I skrivelse den 6 april 1946, nr 125, har riksdagen — under åberopande av vad som anförts i andra lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 20 — anhållit, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt utredning

och om möjligt till innevarande riksdag framlägga förslag till förstärkning med statsmedel av de enligt lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer — i det följande benämnd krigsförsäkringslagen — utgående engångsbelopp och livräntor, vilka hänföra sig till olycksfall, som inträffat under tiden från och med den 3 september 1939 klockan 11 förmiddagen till och med den 16 december 1939.

Hänvisning torde få ske till vad andra lagutskottet i berörda utlåtande anfört.

Därtill anbefalld har *riksförsäkringsanstalten*, efter verkställd utredning, i skrivelse den 13 april 1946 avgivit förslag i ämnet.

Anstalten ger till en början följande sammanfattande redogörelse för reglerna i fråga om ersättning till ombord å fartyg tjänstgörande personer vid olycksfall till följd av krigsåtgärd.

Genom krigsförsäkringslagen infördes särskilda bestämmelser i ämnet, varigenom stadgas såväl förhöjning av den enligt allmänna olycksfallsförsäkringslagen utgående ersättningen som en ny ersättningsform, engångsbelopp. Sålunda föreskrives i krigsförsäkringslagen i dess ursprungliga lydelse, att den årliga arbetsförtjänsten för bestämmandet av sjukpenning och livränta skall utgöra lägst 2 900 och högst 4 800 kronor, samt att utöver sedvanlig livränta engångsbelopp skall utgå dels vid invaliditet uppgående till minst 10 procent, som kan antagas bli för framtiden bestående, dels ock vid dödsfall till vissa efterlevande. Vidare föreskrives, att engångsbeloppet skall utgöra, om den skadade var befälhavare, styrman eller maskinbefäl, ett års lön, beräknad till tolv gånger den kontanta månadslönen vid tiden för olycksfallet, dock lägst 5 000 och högst 9 000 kronor, och eljest 4 800 kronor. Vid lagtillämpningen har den praxis utbildat sig, att engångsbeloppet för befälsperson i allmänhet skall beräknas till tolv gånger den skadades genomsnittliga kontanta månadslön i den fart, vari fartyget befann sig vid tiden för olycksfallet. Vid dödsfall och vid förlust av arbetsförmågan utgår engångsbeloppet med fullt belopp och vid nedsättning av arbetsförmågan med det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen. De efterlevande, som kunna erhålla engångsbelopp, äro make, arvsberättigat barn och adoptivbarn jämte deras avkomlingar samt föräldrar och adoptivföräldrar. Beträffande engångsbeloppets fördelning mellan de efterlevande gäller, att make erhåller hela beloppet, om andra till dylikt belopp berättigade efterlevande ej finnas, och i annat fall halva beloppet samt att belopp, som utgår till andra efterlevande än make, skall fördelas dem emellan enligt de regler, som gälla för fördelning av arvfallen egendom.

Genom lag den 15 december 1939, nr 854, som trädde i kraft den 17 december 1939, fastställdes minimigränsen för arbetsförtjänsten till 3 600 kronor och kapitalbeloppet för befälspersoner till lägst 9 000 och högst 13 000 kronor samt för övriga anställda till 9 000 kronor. Dessa föreskrifter äga alltså giltighet.

Anstalten erinrar härefter om att andra lagutskottet i sitt berörda utlåtande nr 20 till innevarande års riksdag anfört, att enligt utskottets förmenande starka skäl talade för en höjning i nivå med nu gällande bestämmelser av de engångsbelopp, vilka enligt krigsförsäkringslagen utgivits på grund av invaliditet eller dödsfall i anledning av olycksfall som inträffat under

tiden från utbrottet av det nu avslutade stormaktskriget, d. v. s. från och med den 3 september 1939 klockan 11 förmiddagen, till och med den 16 december 1939. Därjämte hade utskottet, under framhållande att vid berörda lagändring den 15 december 1939 jämväl minimigränsen för arbetsförtjänsten höjts från 2 900 till 3 600 kronor, uttalat, att det syntes utskottet skäligt, att den, som uppbure livränta enligt krigsförsäkringslagen efter lägre arbetsförtjänst än nu gällande minimibelopp, bereddes sådan förhöjning av livräntan som en beräkning efter nämnda minimibelopp skulle medföra. Som motivering för sin uppfattning hade utskottet framhållit bland annat, att sjöfartens bedrivande i största möjliga utsträckning under stormaktskriget varit ett samhällsintresse av högsta rang samt att kostnaderna för förhöjningarna, vilka enligt utskottets mening torde få bestridas av statsmedel, icke torde bliva av sådan storlek, att de kunde väcka statsfinansiella betänkligheter.

Riksförsäkringsanstalten uttalar sin fulla anslutning till den uppfattning i föreliggande ersättningsfråga, som andra lagutskottet framlagt i sitt utlåtande.

Anstalten har verkställt beräkning av kostnaderna för ifrågasatta förhöjningar av kapitalbelopp och livräntor, avseende hos såväl anstalten som de ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolagen reglerade olycksfall. Totalkostnaden för dessa förhöjningar beräknas till 182 629 kronor enligt följande tablå.

Engångsbelopp.

Till riksförsäkringsanstalten anmälda olycksfall.

	Antal ärenden	Invaliderhetsgrad	Tillerkänt belopp per ärende kronor	Maximibelopp per ärende enligt SF 854/1939 kronor	Kostnadsökning summa kronor	
A. Befälspersoner.						
Avlidna	4		9 000	13 000	4 × 4 000 =	16 000
Invalider....	1	40 %	3 600	5 200		1 600
»	1	75 %	6 750	9 750		3 000
						<u>20 600</u>
B. Övriga.						
Avlidna	8		4 800	9 000	8 × 4 200 =	33 600

Till Land och Sjö anmälda olycksfall.

A. Befälspersoner.						
Avlidna	9		9 000	13 000	9 × 4 000 =	36 000
Invalider....	1	40 %	3 600	5 200		1 600
»	1	15 %	1 050	1 950		900
						<u>38 500</u>
B. Övriga.						
Avlidna	17		4 800	9 000	17 × 4 200 =	71 400
Invalider....	1	50 %	2 400	4 500		2 100
»	1	25 %	1 200	2 250		1 050
						<u>74 550</u>
						167 250

Livräntor.

Till riksförsäkringsanstalten anmälda olycksfall.

	Antal ärenden	Årlig arbets- förtjänst kronor	Livränte- tagare	Kapitalvärdet den 1 april 1946		Ökning av kapital- värdet kronor
				av nu- varande livränta kronor	vid en årlig arbetsför- tjänst av 3 600 kronor kronor	
Avlidna	1	3 500	1 änka	17 277	17 770	493
»	1	3 150	1 barn	1 555	1 777	222
						715

Till Land och Sjö anmälda olycksfall.

Avlidna	4	2 900	2 änkor 7 barn	48 836	60 623	11 787	
»	1	3 500	1 barn	1 683	1 731	48	
Invalider	1	2 900		3 158	3 920	762	
»	1	3 100		12 811	14 878	2 067	
						14 664	15 379
						Summa kronor 182 629	

Anstalten framhåller i anslutning till tablån, att med hänsyn till den tidigare angivna beräkningsgrunden för engångsbelopp till befäls personer, vilken förutsätter viss utredning i varje särskilt fall, förhöjningen av dessa belopp icke kan för närvarande exakt angivas. De i utredningen upptagna beloppen 20 600 och 38 500 kronor hade erhållits genom att samtliga engångsbelopp för befäls personer approximativt beräknats till maximibeloppet, 13 000 kronor.

Kostnaderna för ifrågavarande förhöjningar böra enligt riksförsäkringsanstaltens mening lämpligen bestridas från anslaget till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.

Under återopande av det anförda föreslår riksförsäkringsanstalten, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för beredande av förstärkning av statsmedel i den omfattning, som i andra lagutskottets förenämnda utlåtande angivits, av de enligt krigsförsäkringslagen utgående engångsbelopp och livräntor, vilka hänföra sig till olycksfall, som inträffat under tiden från utbrottet av det nu avslutade stormaktskriget, d. v. s. från och med den 3 september 1939 klöckan 11 förmiddagen, till och med den 16 december 1939.

Departements-
chefen.

Av de redogörelser för bestämmelserna i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, som lämnats av riksdagens andra lagutskott i dess utlåtande nr 20 till innevarande års riksdag och av riksförsäkringsanstalten i skrivelsen den 13 april 1946, framgår, att de enligt nämnda lag utgående förmånerna på grund av en den 17 december 1939 ikraftträd lagändring äro väsentligt fördelaktigare, där est de hänföra sig till ett olycksfall, som inträffat efter lagändringen, än om de avse ett olycksfall före densamma. Denna skillnad får numera anses

ha betydelse endast beträffande i lagen angivna livräntor och engångsersättningar. Att lagändringen icke gavs retroaktiv giltighet sammanhänger med att kostnaderna för ifrågavarande försäkring i sin helhet bestridas av arbetsgivarna genom försäkringsavgifter. Enligt min mening är den anförda skiljaktigheten i behandlingen icke tillfredsställande. Ifrågavarande personer ha under i övrigt likartade förhållanden varit sysselsatta i en med särskilda risker förenad näring, som varit av utomordentlig betydelse ur samhällets synpunkt. Jag finner därför i likhet med andra lagutskottet och riksförsäkringsanstalten särskilda skäl tala för att så förstärka de livräntor och engångsersättningar av detta slag som hänföra sig till olycksfall före lagändringens ikraftträdande, att de komma i paritet med motsvarande förmåner i anledning av olycksfall efter nämnda tidpunkt. Förstärkning av livräntorna torde lämpligen böra ske per den 1 april 1946. Enligt den av riksförsäkringsanstalten verkställda utredningen uppgår kostnaden för ifrågasett förstärkning av engångsersättningar och livräntor maximalt till cirka 182 600 kronor, fördelade med cirka 167 200 kronor på engångsersättningar och med cirka 15 400 kronor på livräntor. I likhet med andra lagutskottet finner jag, att dessa kostnader icke böra belasta annan än staten. Kostnaderna torde få bestridas från förslagsanslaget till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att i anledning av olycksfall, å vilka lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer är tillämplig och vilka inträffat under tiden från och med den 3 september 1939 klockan 11 förmiddagen till och med den 16 december 1939, må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. såsom förstärkning av livräntor och engångsersättningar, vilka beviljats med stöd av nämnda lag, utbetalas skillnaden mellan vad i sådant avseende skulle ha utgått, därest lagen i dess lydelse enligt lag den 15 december 1939 (nr 854) ägt tillämpning å olycksfallet, och de livräntor respektive engångsersättningar, vilka tillerkänts vederbörande, dock att förstärkningen av livräntorna endast skall avse tiden från och med den 1 april 1946.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Bengt Söderqvist.